

«Les 7 proves d'Hèrcules» o com dinamitzar els arxius d'esports jugant

Joan Soler Jiménez

Director de l'Arxiu Històric de Terrassa

El 2 de juliol de 2019 vam celebrar a l'Arxiu de Terrassa les primeres olimpíades arxiveres de la història. Darrere de la grandiloqüència d'aquesta informació hi ha una activitat lúdica que vam poder oferir a més de dues-centes persones dins el context festiu de la Festa Major de Terrassa. La intenció d'aquesta activitat era mostrar l'arxiu a un públic divers, jove i familiar, i, de pas, explicar els fons documentals vinculats a l'esport que tenim al nostre equipament. En el plantejament de l'activitat —tal com diem, lúdica i divertida—, hi havia el rerefons didàctic de posar en valor la documentació que explica el fet esportiu a la ciutat de Terrassa i, eventualment, despertar l'interès per fer una donació o per avisar-nos de l'existència d'algun fons encara en mans d'una entitat esportiva o d'una persona privada. Una suma d'objectius es van posar en joc —mai millor dit— per explicar una vegada més la funció social dels arxius, per fer-los més populars i per cobrir una mancança informativa. I és que els fons esportius on podem trobar informació d'activitats esportives a la ciutat de Terrassa representen encara un percentatge força baix del total d'arxius que hi ha a disposició de la ciutadania. Terrassa, ciutat que durant els segles XIX i XX va ser reconeguda a escala nacional i internacional per la seva indústria tèxtil, disposa de molts fons vinculats a aquesta activitat. És, però, seguint molts hereus d'aquests antics industrials que podem trobar vincles amb els clubs esportius històrics tant de futbol, bàsquet, escacs o ping-pong, com sobretot d'hoquei, l'esport estrella a Terrassa, practicat per bona part de les elits industrials del moment. Ha estat precisament l'hoquei un dels esports que han permès internacionalitzar durant el segle XX una visió concreta de la ciutat de Terrassa, pel fet d'haver aportat molts jugadors terrassencs a diferents jocs olímpics. La tradició esportiva terrassenca és un fet indiscutible, però el seu reflex en els fons documentals no és el mateix.

L'activitat lúdica «Les 7 proves d'Hèrcules» va provar de sumar tots aquests aspectes en un sol moment. D'una banda, es van preparar set jocs que s'havien de fer en equips de deu persones. Aquests jocs es van plantejar com unes olimpíades en què els participants van poder conèixer de manera divertida algunes de les tasques habituals que fan els arxivers. Així, els equips van haver de superar un dòmino extrem (on les peces eren arxivadors de cartró); una prova anomenada «La capsa assassina», en què es cronometrava el temps que tardava una persona a muntar una capsa desplegada d'arxivador; un llançament de grapa a distància; una torre de capses de trasllat, la més alta possible; un qüestionari sobre preservació digital fet amb l'aplicació Kahoot!, i, finalment, la prova més complicada, l'anomenada «Disaster Archive», en què els participants havien de reciclar i posar en ordre un seguit de documentació tirada per terra, entre la qual trobàvem paper, plàstics, cintes de vídeo antigues i altres residus diversos. Com veieu, activitats més lúdiques que esportives, però molt divertides als ulls profans dels ciutadans.

Com hem vinculat, però, aquesta posada en escena amb la presa de consciència en la preservació dels fons esportius? Abans que els equips comencessin el joc, hi va haver una sessió informativa a la nostra sala polivalent, en què es va explicar la filosofia del joc amb una mostra fotogràfica de fons d'esports dels quals disposem a l'arxiu. Amb una presentació amena vam posar en valor el fons del fotògraf esportiu Joan Biarnés (pare de la coneguda fotoperiodista Joana Biarnés); la col·lecció fotogràfica del Club Sferic Terrassa, essencialment dedicat al bàsquet i a l'hoquei sobre patins, i la documentació del Club d'Escacs Terrassa, entre d'altres. Durant aquesta presentació prèvia vam explicar també la iniciativa de la Generalitat de Catalunya «Fem arxiu, fem esports», que es desenvolupa des de fa temps precisament per salvar els fons esportius de tot Catalunya.

Tot plegat va acabar amb un refrigeri a l'anomenat «Arxibar», un espai on vam posar a disposició dels participants begudes isotòniques, aperitius i altres aliments selectes per acabar celebrant de manera festiva la bona finalització de l'activitat. Per cert, no va guanyar ningú, sinó que tothom va poder emportar-se un diploma acreditatiu de la seva participació. Com us diem, era una activitat pensada per a tots els públics, amb esperit didàctic, però sobretot una activitat en què la competitivitat es va transformar ràpidament en gaudi i diversió.

